

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ

κατά της Ελλάδος

(ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 77457/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

16 Ιουλίου 2020

*Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις
που καθορίζονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς την μορφή*

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στην υπόθεση ΔΙΚΑΙΟΥ και άλλοι κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζον σε Τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Ksenija Turkovic *Πρόεδρο,*

Λίνο – Αλέξανδρο Σισιλιάνο

Ales Pejchal

Armen Harutyunyan

Pere Pastor Vilanova

Tim Eicke

Jovan Ilievski, *Δικαστές και*

Abel Campos, *Αναπληρώτρια Γραμματέα Τμήματος*

Λαμβάνοντας υπ' όψιν :

Την υπ' αριθ. 77457 / 13 προσφυγή την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, έξι άτομα διαφορετικών υπηκοοτήτων (« οι προσφεύγοντες »), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου την 5^η Δεκεμβρίου 2013, δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (« η Σύμβαση »)

Την απόφαση να διαβιβασθεί εις γνώσιν της Ελληνικής Κυβέρνησης (« Η Κυβέρνηση ») η προσφυγή,

Τις παρατηρήσεις των διαδίκων

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο την 23^η Ιουνίου 2020

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ :

1.- Η παρούσα υπόθεση αφορά τις συνθήκες κράτησης στις Γυναικείες Φυλακές των Θηβών και το ζήτημα καταλληλότητας της ιατρικής περίθαλψης που παρέχεται στις προσφεύγουσες, οι οποίες έχουν προσβληθεί από τον ιό HIV και ορισμένες από τις οποίες είχαν ήδη

δηλώσει την ασθένεια και είχαν κρατηθεί σε αυτήν τη φυλακή είτε προσωρινώς, είτε συνεπεία καταδίκης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2.- Ο κατάλογος των προσφευγουσών προσαρτάται σε παράρτημα. Πρόκειται για οροθετικές γυναίκες, οι οποίες κρατήθηκαν προσωρινώς ή συνεπεία καταδικαστικής απόφασης στις Γυναικείες Φυλακές του Ελαιώνα, στη Θήβα.

3.- Οι προσφεύγουσες εκπροσωπήθηκαν από την Ε. Λ. Κούτρα, Δικηγόρο. Η Κυβέρνηση εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιό της κ. Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η Ρωσική Κυβέρνηση δεν άσκησε το δικαίωμα της παρέμβασης στην διαδικασία (άρθρο 36 §1 της Σύμβασης).

Α.- Κράτηση των προσφευγουσών

4.- Η προσφεύγουσα, Λουκία ΔΙΚΑΙΟΥ, προσεβλήθη από ιό HIV και έχει δηλώσει ήδη την ασθένεια. Κρατήθηκε προσωρινώς στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας από την 28^η Δεκεμβρίου 2012 έως την 12^η Δεκεμβρίου 2013. Αποφυλακίσθηκε συνεπεία της από 4 Δεκεμβρίου 2013 αποφάσεως του Εφετείου Δωδεκανήσου, η οποία την καταδίκασε σε διετή ποινή φυλάκισης με αναστολή.

5.- Η προσφεύγουσα Evgenia ARHIPOVA έχει προσβληθεί από τον ιό HIV και έχει ήδη δηλώσει την ασθένεια. Είναι επίσης φορέας ηπατίτιδας C, ασθένεια για την οποία υπεβλήθη σε θεραπεία επί ενάμιση έτος. Κρατήθηκε στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας από την 12^η Μαρτίου 2013 έως την 7^η Μαΐου 2015 συνεπεία αποφάσεως του Ποινικού Τμήματος του Εφετείου Αθηνών, που την καταδίκασε σε ποινή κάθειρξης 10 ετών και 3 μηνών (για αδικήματα που συνδέονται με ναρκωτικά και τα οποία διεπράχθησαν από μη

τοξικομανή) και την απέλασή της από την επικράτεια αφού εκτίσει την ποινή της.

Έπρεπε να αποφυλακισθεί την 22^α Οκτωβρίου 2014, σε εκτέλεση αποφάσεως του Συμβουλίου Εφετών της Θήβας, η οποία διέταξε την αποφυλάκισή της, υπό την επιφύλαξη ανάκλησης (άρθρο 110^Α Ποινικού Κώδικα). Ωστόσο, κρατήθηκε εν' όψει της απέλασής της. Την 7^η Μαΐου 2015, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Θηβών ανέστειλε την εκτέλεση του μέτρου απέλασης, καθώς και αυτό που αφορά τη διατήρηση σε κράτηση, υπό τον όρο η προσφεύγουσα να παρουσιάζεται μία φορά το μήνα στο αστυνομικό τμήμα του τόπου κατοικίας της.

6.- Η προσφεύγουσα Makulaye MWASENGA είναι οροθετική. Κρατήθηκε από την 31^η Οκτωβρίου 2012 έως την 25^η Σεπτεμβρίου 2014 στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας σε εκτέλεση αποφάσεως του Ποινικού Τμήματος του Εφετείου Αθηνών, που την καταδίκασε για διακεκριμένη κλοπή σε ποινή κάθειρξης 6 ετών και 6 μηνών και απέλασή της από την επικράτεια αφού εκτίσει την ποινή της. Έπρεπε να αποφυλακισθεί την 17^η Μαρτίου 2014, δυνάμει του άρθρου 19 του υπ' αριθ. 4242 / 14 νόμου. Ωστόσο, κρατήθηκε με σκοπό την απέλασή της. Η εν λόγω προσφεύγουσα αποφυλακίσθηκε, τελικώς, την 25^η Σεπτεμβρίου 2014 συνεπεία αποφάσεως του ίδιου δικαστηρίου, που διέταξε την αναστολή της εκτέλεσης του μέτρου απέλασης υπό τον όρο να παρουσιάζεται δύο φορές το μήνα στο αστυνομικό τμήμα του τόπου κατοικίας της.

7.- Η προσφεύγουσα Ηλιάνα ΝΙΚΟΛΗ έχει προσβληθεί από τον ιό HIV και έχει ήδη δηλώσει την ασθένεια. Κρατήθηκε από την 3^η Απριλίου 2013 έως την 30^η Ιουνίου 2014 στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας, σε εκτέλεση απόφασης του Ποινικού Τμήματος του Εφετείου Αθηνών, που την καταδίκασε για ένοπλη ληστεία και παράνομη οπλοφορία σε ποινή κάθειρξης 7 ετών και 31 μηνών.

Αποφυλακίσθηκε την 30^η Ιουνίου 2014 σε εκτέλεση απόφασης του Συμβουλίου Εφετών της Θήβας, η οποία διέταξε την αποφυλάκισή της

υπό την επιφύλαξη της ανάκλησης (άρθρο 110^Α Ποινικού Κώδικα) και υπό τον όρο να παρουσιάζεται μια φορά το μήνα στο αστυνομικό τμήμα του τόπου κατοικίας της.

8.- Η προσφεύγουσα Δέσποινα ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ είναι οροθετική. Υποφέρει, επίσης, από προβλήματα θυρεοειδούς, σακχάρου στο αίμα και αναιμίας. Κρατήθηκε από την 18^η Ιουλίου 2013 έως την 12^η Μαρτίου 2014 στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας, σε εκτέλεση αποφάσεως του Πλημμελειοδικείου Αθηνών, η οποία την καταδίκασε για κλοπή και αδικήματα που συνδέονται με ναρκωτικά, που διεπράχθησαν από μη τοξικομανή σε ποινή φυλάκισης 7 μηνών και 15 ημερών. Έπρεπε να αποφυλακισθεί την 23^η Σεπτεμβρίου 2013, σε εκτέλεση απόφασης του Συμβουλίου Εφετών της Θήβας, η οποία διέταξε την αποφυλάκισή της υπό την επιφύλαξη της ανάκλησης (άρθρο 105 Ποινικού Κώδικα).

Ωστόσο, κρατήθηκε από την 23^η Σεπτεμβρίου 2013 δυνάμει προσωρινής κράτησης που διατάχθηκε στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας για διακεκριμένη κλοπή.

Αποφυλακίσθηκε την 12^η Μαρτίου 2014 συνεπεία αποφάσεως του Ποινικού Τμήματος του Εφετείου Αθηνών, δια της οποίας χαρακτηρίσθηκαν εκ νέου ως αδικήματα ορισμένες από τις παραβάσεις που διεπράχθησαν και την αθώωσε έναντι άλλων. Επιπλέον, το Ποινικό Τμήμα του Εφετείου αναγνώρισε ανασταλτικό αποτέλεσμα στην έφεση, την οποία η προσφεύγουσα κατέθεσε κατά της απόφασης αυτής και ανέστειλε, επίσης, την εκτέλεση της ποινής που της είχε επιβληθεί.

9.- Η προσφεύγουσα Marian TINGO ή NTIEDUWAA έχει προσβληθεί από τον ιό HIV και έχει ήδη δηλώσει την ασθένεια. Κρατήθηκε στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας από την 21^η Αυγούστου 2013 έως την 2^η Μαρτίου 2015 σε εκτέλεση απόφασης του Ποινικού Τμήματος του Εφετείου Αθηνών, η οποία την καταδίκασε σε ποινή κάθειρξης 20 ετών και 2 μηνών για παραβάσεις που σχετίζονται με ναρκωτικά, οι οποίες διεπράχθησαν από μη τοξικομανή και για

πλαστογραφία μετά χρήσεως, καθώς και στην απέλασή της από την επικράτεια, αφού εκτίσει την ποινή της.

Την 1η Αυγούστου 2014, σε εκτέλεση απόφασης του Συμβουλίου Εφετών της Θήβας, έπρεπε να αποφυλακισθεί, υπό την επιφύλαξη ανάκλησης (άρθρο 110^A Ποινικού Κώδικα), αλλά κρατήθηκε με σκοπό την απέλασή της. Την 2^α Μαρτίου 2015, η εν λόγω προσφεύγουσα αποφυλακίσθηκε τελικώς οριστικώς, επειδή το Συμβούλιο Εφετών της Θήβας αποφάσισε ότι δεν ήταν πλέον απαραίτητο να συνεχισθεί η κράτησή της με σκοπό την απέλαση.

Β.- Η προσφυγή από τις προσφεύγουσες στον εισαγγελέα επόπτη των Φυλακών

10.- Την 15^η Οκτωβρίου 2013, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν προσφυγή στον εισαγγελέα επόπτη των Φυλακών της Θήβας βάσει του άρθρου 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Παραπονούνταν για παραβιάσεις των άρθρων 2, 3, 5, 8 και 14 της Σύμβασης, των διατάξεων της Σύμβασης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας και των διατάξεων του Ελληνικού Σωφρονιστικού Κώδικα. Επισημάναν ότι η φυλάκιση οροθετικών και ασθενών που έχουν προσβληθεί από τον ιό HIV υπό τις συνθήκες που επικρατούν σε αυτήν τη φυλακή και χωρίς την κατάλληλη ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη αποτελούσε βασανιστήριο και θα μπορούσε να θεωρηθεί ως θανατική ποινή.

11.- Ειδικότερα, ανέφεραν ότι είχαν μεταφερθεί στις Φυλακές της Θήβας από τις Φυλακές Κορυδαλλού, όπου καθεμία διέμενε σε ξεχωριστό κελί. Πριν τοποθετηθούν στον ίδιο θάλαμο, διέμειναν, κατ' αρχήν, στο ιατρείο των φυλακών για μια εβδομάδα χωρίς να μπορούν να βγουν έξω, με εξαίρεση μίας μόνης φοράς, όπου βγήκαν για είκοσι λεπτά.

12.- Εν συνεχεία παραπονούνταν για την έλλειψη ιατρών στη φυλακή, ιδίως για ειδικό για τις μολυσματικές ασθένειες, καθώς και εξατομικευμένης ιατρικής υποστήριξης : ο παθολόγος επισκεπτόταν τη φυλακή κάθε δεκαπενθήμερο, μη δίνοντας προτεραιότητα στους ασθενείς με HIV. Υπογράμμιζαν ότι εκείνες οι οποίες είχαν δηλώσει την ασθένεια έπρεπε να λάβουν την κατάλληλη θεραπεία χωρίς διακοπή, διαφορετικά υπήρχε κίνδυνος ο ιός να γίνει πιο ανθεκτικός. Για τις απλές οροθετικές, η θεραπεία ήταν, επίσης, απαραίτητη, αλλά δεν είχε ακόμη χορηγηθεί. Η προσφεύγουσα ΝΙΚΟΛΙ ισχυριζόταν ότι κατόπιν ιατρικής εξέτασης και της συνταγογράφησης ειδικού φαρμάκου, έπρεπε να περιμένει αρκετές ημέρες προτού το παραλάβει. Η προσφεύγουσα ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ισχυριζόταν ότι έπρεπε να πληρώσει το φάρμακό της, η τιμή του οποίου ανήρχετο στο ποσό των 1.200 ευρώ, με δικά της χρήματα και έπρεπε να περιμένει τρεις ημέρες προτού το παραλάβει. Η τελευταία προσφεύγουσα ισχυριζόταν, επίσης, ότι λίγο μετά την εισαγωγή της, ζήτησε να δει οδοντίατρο, αλλά έπρεπε να περιμένει ένα μήνα κατά την διάρκεια του οποίου υπέφερε. Διευκρίνιζε ότι για τα άτομα που έχουν προσβληθεί από τον ιό HIV, τόσο μεγάλη αναμονή θα μπορούσε να αποβεί μοιραία, λόγω του κινδύνου μόλυνσης.

13.- Οι προσφεύγουσες ΜΑΚΟΥΛΑΙΕ και ΤΙΝΓΟ ελάμβαναν ακόμη την αγωγή τους από τις φυλακές Κορυδαλλού, αλλά χωρίς να είναι βέβαιο ότι θα συνέχιζαν να την λαμβάνουν στο μέλλον. Οι προσφεύγοντες ΔΙΚΑΙΟΥ και ΑΡΗΠΟΥΒΑ ισχυρίζονταν ότι δεν είχαν υποβληθεί σε εξέταση, η πρώτη για οκτώ μήνες, η δεύτερη για ενάμιση χρόνο. Η πρώτη διευκρίνιζε, επίσης, ότι υπέφερε από νευρίτιδα και ότι έπρεπε να κάνει ηλεκτρομυογράφημα τουλάχιστον άπαξ κατ' έτος και ότι ο παθολόγος δεν είχε θεωρήσει χρήσιμο να της το συνταγογραφήσει. Προσέθετε ότι υπέφερε, επίσης, από σύνδρομο Khasimoto και κρίσεις υπερθυρεοειδισμού για τις οποίες ουδεμία εξέταση πραγματοποιήθηκε, ούτε της δόθηκε αγωγή. Τέλος, ανέφερε ότι λόγω αρθροπλαστικής επεμβάσεως, έπρεπε να φορά επιδέσμους στήριξης γονάτων, τους

οποίους είχε φέρει από τις Φυλακές Κορυδαλλού, αλλά ότι στις Φυλακές της Θήβας δεν της επιτράπη να τους εισάγει.

14.- Σε ό,τι αφορά τις γενικές συνθήκες κράτησης, οι προσφεύγουσες παραπονέθηκαν για τους ακόλουθους τομείς :

- Θέρμανση : η κεντρική θέρμανση άναβε μόνο για μία ώρα το χειμώνα, ενώ η διανομή ηλεκτρικών καλοριφέρ ήταν απαραίτητη.

- Ζεστό νερό : το ζεστό νερό ήταν διαθέσιμο για μία ώρα στις 05:00. Τις πρώτες δέκα ημέρες μετά τη μεταφορά τους στη φυλακή, δεν υπήρχε καθόλου τρεχούμενο νερό, επειδή δεν υπήρχε πετρέλαιο για τη λειτουργία της γεννήτριας.

- Πόσιμο νερό : επειδή το νερό στη φυλακή δεν είναι πόσιμο, οι προσφεύγουσες ήταν υποχρεωμένες να αγοράζουν εμφιαλωμένο νερό, παρ' όλο που οι προσφεύγουσες ARHIPOVA, TINGO και MAKULAYE δεν είχαν τα μέσα να το αγοράσουν.

- Τροφή : δεν περιελάμβανε φρούτα ή ψάρια. Αφού διαμαρτυρήθηκαν στον αρχιφύλακα ότι το φαγητό που τους παρείχαν δεν ήταν σε επαρκή ποσότητα, τους έδιναν κάθε πρωί ένα γιαούρτι και ένα αυγό, το οποίο, όμως, ήταν ωμό. Οι προσφεύγουσες παραπονούνται, επίσης, ότι υπήρχαν πολλές διαμάχες μεταξύ αυτών και των λοιπών κρατουμένων με τις οποίες μοιράζονταν τον καταψύκτη που προορίζεται για όλες τις κρατούμενες. Φοβόντουσαν, επομένως μήπως αυτή η κοινή χρήση θα συνέβαλε στον κίνδυνο μόλυνσης των άλλων κρατουμένων με τον ιό HIV.

- Υγιεινή : η φυλακή δεν τους παρείχε προϊόντα συντήρησης

- Ασπρόρουχα : η φυλακή δεν παρείχε σκόνη πλυσίματος και ήταν υποχρεωμένες να πλένουν τα ασπρόρουχα και τα σεντόνια τους σε λεκάνες, που είχαν φέρει μαζί τους από τις Φυλακές Κορυδαλλού .

- Έξοδος στην αυλή και σωματική άσκηση : η έξοδος στην αυλή πραγματοποιείτο από τις 09:00 έως τις 11:00 και από τις 14:00 έως τις 16:00. Η φυλακή δεν είχε χώρο για αθλητισμό.

15.- Οι προσφεύγουσες παραπονούνται, επίσης, ότι είχαν τοποθετηθεί στην ίδια φυλακή με τις λοιπές κρατούμενες και ότι στιγματίστηκαν λόγω της « γκετοποίησης » και της απομόνωσής τους στον ίδιο θάλαμο, πράγμα το οποίο εμπεριείχε τον κίνδυνο να τους προκαλέσει το « γήρας του HIV » και αυτοκαταστροφικές τάσεις. Διαμαρτύρονταν, επίσης, για διαφορά στη διακριτική μεταχείριση μεταξύ των κρατουμένων που είχαν καταδικασθεί και μπορούσαν να επωφεληθούν από τις διατάξεις του άρθρου 110^A του Ποινικού Κώδικα και εκείνων που κρατούντο προσωρινώς που δεν μπορούσαν να επωφεληθούν από αυτές και των οποίων η μοίρα εξαρτιόταν από την διακριτική ευχέρεια του ανακριτή ή του συμβουλίου εφετών (άρθρο 497 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας).

16.- Τέλος, ζητούσαν να μεταφερθούν όλες, για τους σκοπούς της κράτησής τους, σε νοσοκομείο ή κλινική, και εν αναμονή της μεταφοράς αυτής, να τοποθετηθούν σε μεμονωμένα κελιά έχοντας το καθένα με δικό του μπάνιο, και ότι εκείνες ανάμεσά τους που κρατούνταν προσωρινώς και είχαν δηλώσει την ασθένεια να αποφυλακισθούν κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 110^A του Ποινικού Κώδικα.

17.- Οι προσφεύγουσες παραδέχονται στις παρατηρήσεις τους ότι μετά την προσφυγή αυτή, οι αρχές της φυλακής εγκατέστησαν ηλεκτρικό θερμοσίφωνα στο θάλαμό τους για να εξασφαλίσουν την παροχή ζεστού νερού καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας και αύξησαν την ποσότητα της τροφής. Από την πλευρά της η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι οι αρχές τους παρείχαν, επίσης, ηλεκτρική θέρμανση.

Γ.- Η εκδοχή της Κυβέρνησης σχετικά με τις συνθήκες κράτησης των προσφευγουσών στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας.

18.- Η επίσημη χωρητικότητα της φυλακής είναι 400 κρατούμενες. Κατά την ημερομηνία κράτησης των προσφευγουσών, ο

αριθμός των κρατούμενων ανερχόταν σε 422 την 1^η Ιανουαρίου 2013, 425 την 1^η Ιανουαρίου 2014 και 420 την 1^η Ιανουαρίου 2015. Οι προσφεύγουσες τοποθετήθηκαν στην πτέρυγα Β, θάλαμος 1, επιφανείας 80 m² Στην ίδια πτέρυγα, υπήρχαν και άλλες μη οροθετικές κρατούμενες.

19.- Σε κάθε θάλαμο, υπάρχουν επτά κρεβάτια, καθώς και ένα κομοδίνο, μία ντουλάπα και μια καρέκλα για κάθε κρατούμενη. Υπάρχει, επίσης, ένα τραπέζι για έξι άτομα και για κάθε επιπλέον άτομο ένα τραπέζι ανά δύο άτομα.

20.- Ο θάλαμος, όπου είχαν τοποθετηθεί οι προσφεύγουσες διέθετε τρεις τουαλέτες (επιφάνεια εκάστης 5 m²), δύο ντους και ηλεκτρικό θερμοσίφωνα, ο οποίος εξασφάλιζε την παροχή ζεστού νερού καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας. Η κεντρική θέρμανση λειτουργούσε τρεις ώρες κάθε βράδυ, αλλά υπήρχε και ηλεκτρικός θερμαντήρας, ο οποίος μπορούσε να είναι αναμμένος όλη την ημέρα. Το καλοκαίρι, οι αρχές της φυλακής διένειμαν ανεμιστήρες.

21.- Οι άπορες κρατούμενες ελάμβαναν προϊόντα προσωπικής υγιεινής. Οι προσφεύγουσες ελάμβαναν, επίσης, χλωρίνη.

22.- Οι προσφεύγουσες ελάμβαναν την κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή, που τους είχε συνταγογραφηθεί από τους ιατρούς σύμφωνα με τα ελληνικά και ευρωπαϊκά πρότυπα. Η ιατρική παρακολούθηση τους πραγματοποιείτο σε τακτά χρονικά διαστήματα, και εάν χρειαζόταν, με τη βοήθεια ειδικών μονάδων μολυσματικών ασθενειών των δημόσιων νοσοκομείων. Κατά τα λοιπά, δύο ψυχολόγοι παρείχαν ψυχολογική υποστήριξη στις κρατούμενες στη φυλακή.

23.- Γενικότερα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι κατά την είσοδό τους στη φυλακή, όλες οι τρόφιμοι υπόκεινται σε ιατρική εξέταση, λαμβάνουν θεραπεία, εάν είναι απαραίτητο, ή διαμετακομίζονται στο νοσοκομείο για να υποβληθούν σε συμπληρωματικές εξετάσεις. Οι οροθετικές κρατούμενες που χρειάζονται νοσηλεία μεταφέρονται αμέσως σε δημόσια νοσοκομεία. Δεν είναι

απαραίτητο να διασφαλιστεί η παρακολούθηση τους από ειδικό μολυσματικών ασθενειών εντός της φυλακής.

24.- Όσον αφορά τη διατροφή, η Κυβέρνηση προσκομίζει σημείωμα από τη φυλακή για να αποδείξει ότι οι οροθετικές κρατούμενες ελάμβαναν συμπληρωματικές μερίδες και με μεγαλύτερη ποσότητα φαγητού από αυτές που δίνονταν στις άλλες κρατούμενες

25.- Η επιφάνεια της αυλής της πτέρυγας Β της φυλακής, όπου είχαν τοποθετηθεί οι προσφεύγουσες, ήταν 500 m².

26.- Τέλος, η Κυβέρνηση προσκόμισε αντίγραφο των ατομικών ιατρικών φακέλων των προσφευγουσών από τους οποίους προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες μεταφέρθηκαν σε δημόσια νοσοκομεία, τους χορηγήθηκε αγωγή και υπεβλήθησαν σε πολλές εξετάσεις. Η Κυβέρνηση επιβεβαιώνει ότι ουδεμία από τις προσφεύγουσες έπρεπε να πληρώσει για τη φαρμακευτική αγωγή που της είχε συνταγογραφηθεί.

ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Α.- Εθνικό δίκαιο και πρακτική

27.- Για το εθνικό νομικό πλαίσιο (κείμενο των άρθρων 105 §§ 1 και 7 και 110^Α του Ποινικού Κώδικα, 497 §§ 7 και 8 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και 19 § 1 του Νόμου υπ' αριθ. 4242 / 2014) βλέπε ειδικότερα στην απόφαση *ΜΑΡΤΖΑΚΛΗΣ και άλλοι κατά Ελλάδος* (υπ' αριθ. 20378 / 13, §§ 33 - 39, 9 Ιουλίου 2015).

28.- Το άρθρο 110^Α του Ποινικού Κώδικα παρέχει στους κρατουμένους συνεπεία ποινικής καταδίκης, οι οποίοι έχουν μολυνθεί από τον ιό HIV και έχουν δηλώσει την ασθένεια, το δικαίωμα απόλυσης χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τα άρθρα 105 και 106 του Ποινικού Κώδικα. Ούτε είναι απαραίτητο ο κρατούμενος να έχει εκτίσει μέρος της ποινής του. Η έναρξη της διαδικασίας του άρθρου 110^Α εξαρτάται από τον ίδιο τον καταδικασθέντα, ο οποίος πρέπει να υποβάλει συγκεκριμένο προς τούτο αίτημα, έτσι ώστε το

συμβούλιο εφετών να διατάξει, πριν λάβει την απόφασή του, την πραγματοποίηση πραγματογνωμοσύνης.

29.- Το άρθρο 110^A δεν εφαρμόζεται σε όσους κρατούνται μετά από ποινική καταδίκη και είναι οροθετικοί, αλλά δεν έχουν ακόμη δηλώσει την ασθένεια. Το άρθρο 105 § 7 του Ποινικού Κώδικα προβλέπει ότι κάθε ημέρα κράτησης μετρά για δύο. Από το συνδυασμό των παραγράφων 1 και 7 του άρθρου 105 προκύπτει ότι αυτοί οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα να απολυθούν εάν έχουν εκτίσει τα 2/5 της ποινής τους, εάν έχουν καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης και τα 3/5 της ποινής τους, εάν έχουν καταδικαστεί σε ποινή κάθειρξης. Αυτοί που έχουν καταδικασθεί σε ισόβια κάθειρξη πρέπει να εκτίσουν 19 έτη κάθειρξης προτού επωφεληθούν από αυτήν την δυνατότητα.

30.- Σε ό,τι αφορά τα άτομα που έχουν καταδικαστεί πρωτοδίκως και για τα οποία το δικαστήριο αποφάσισε ότι η έφεσή τους δεν θα έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ :

α) αυτών που έχουν δηλώσει την ασθένεια, και οι οποίοι δύνανται να ζητήσουν την απόλυσή τους, βάσει του άρθρου 110^A

β) αυτών που είναι οροθετικοί, χωρίς να έχουν ακόμη δηλώσει την ασθένεια, οι οποίοι δύνανται να ζητήσουν από το εφετείο να χορηγήσει ανασταλτικό αποτέλεσμα στην έφεσή τους και να τους απολύσει. Το εφετείο δύναται να κάνει δεκτή την αίτηση, εάν κρίνει ότι η συνέχιση της κράτησης ενέχει τον κίνδυνο να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στον κρατούμενο ή στην οικογένειά του (άρθρο 497 § 8 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας).

31.- Τέλος, όσοι τίθενται σε προσωρινή κράτηση δύνανται να ζητήσουν αναστολή της κράτησής τους για λόγους υγείας, βάσει του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Ο Άρειος Πάγος (Ολομέλεια, απόφαση υπ' αριθ. 1328 / 1989 της 25^{ης} Μαΐου 1989, Ποινικά Χρονικά Μ, 580) θεώρησε ότι το συμβούλιο εφετών δύναται να διατάξει την απόλυση για ορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα με βάση τις περιστάσεις, και να επιβάλει στον κρατούμενο τα κατάλληλα

περιοριστικά μέτρα. Ο Άρειος Πάγος διευκρίνισε ότι αυτές οι περιστάσεις συνίστανται, μεταξύ άλλων, σε σοβαρή ασθένεια του κρατουμένου που καθιστά απαραίτητη την νοσηλεία του σε ίδρυμα διαφορετικό από το νοσοκομείο της φυλακής.

32.- Τα συμβούλια εφετών Σάμου (απόφαση υπ' αριθ. 5 / 2001), Θράκης (απόφαση υπ' αριθ. 39 / 2008), Αθηνών (αποφάσεις υπ' αριθ. 3641 / 2001, υπ' αριθ. 1292 / 2009 και υπ' αριθ. 1744 / 2009) και Ναυπλίου (απόφαση υπ' αριθ. 8 / 2011) εξέτασαν αιτήματα για την απόλυση ατόμων σε προσωρινή κράτηση και έλαβαν υπ' όψιν κατά προτεραιότητα την κατάσταση της υγείας τους για να αντικαταστήσουν την απόφαση αυτή με άλλα περιοριστικά μέτρα.

33.- Το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζει ως προς το οικείο μέρος του ότι :

« 1. Ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται η ποινή ασκεί τις προβλεπόμενες στον Σωφρονιστικό Κώδικα αρμοδιότητές του και μεριμνά για την έκτιση της ποινής και την εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, του Ποινικού Κώδικα και των ειδικών νόμων για την εκτέλεση ποινών.

2. Για την άσκηση των κατά την παράγραφο 1 αρμοδιοτήτων του ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών επισκέπτεται τη φυλακή τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Κατά τις επισκέψεις αυτές δέχεται κρατουμένους που έχουν ζητήσει ακρόαση.

(.....) ».

34. Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι :

« Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης, που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών. »

B.- Διεθνές δίκαιο και Διεθνείς πρακτικές**1.- Το Συμβούλιο της Ευρώπης**

35.- Για να δείτε τα κείμενα της Σύστασης υπ' αριθ. (98) 7 της Επιτροπής Υπουργών στα Κράτη μέλη σχετικά με τις ηθικές και οργανωτικές πτυχές της υγειονομικής περίθαλψης στις φυλακές (8 Απριλίου 1998), του Παραρτήματος 2 της Σύστασης *Rec* (2000) 22 της Επιτροπής Υπουργών στα Κράτη μέλη σχετικά με τη Βελτίωση της εφαρμογής των Ευρωπαϊκών Κανόνων για τις κυρώσεις και τα μέτρα που εκτελούνται στην κοινότητα, της Σύστασης 1418 (1999) της 25^{ης} Ιουνίου 1999 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αξιοπρέπεια των ανιάτων ασθενών και των ασθενών τελικού σταδίου και της Σύστασης *R* (2006) 2 της Επιτροπής Υπουργών στα Κράτη μέλη σχετικά με τους ευρωπαϊκούς σφραγιστικούς κανόνες που ενεκρίθησαν την 11^η Ιανουαρίου 2006, αναφερθείτε στην απόφαση *Gülay Çetin κατά Τουρκίας* (υπ' αριθ. 44084 / 10, §§ 70 – 73, 5 Μαρτίου 2013).

36.- Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (« PACE ») αναφέρθηκε στο θέμα του HIV / AIDS σε ορισμένο αριθμό εγγράφων. Στη Σύστασή του 1116 (1989) για το AIDS και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανέφερε :

« 3. Σημειώνοντας ότι παρ' όλο που το Συμβούλιο της Ευρώπης ασχολείται με την πρόληψη από το 1983, οι ηθικές πτυχές έχουν θιγεί μόνο

4. Πιστεύοντας, ωστόσο, ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες δεν τίθενται σε κίνδυνο στο όνομα του φόβου που εμπνέεται από το AIDS;

5. Ανησυχεί ιδιαίτερα για τις διακρίσεις των οποίων είναι θύματα ορισμένοι ασθενείς ή ακόμη και οροθετικά άτομα

(.....)

8. *Συστήνει στην Επιτροπή Υπουργών :*

Α. να αναθέσει στη Διευθύνουσα Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα να δώσει προτεραιότητα στην ενίσχυση της ρήτρας μη διάκρισης του άρθρου 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, είτε προσθέτοντας την υγεία στους λόγους που απαγορεύεται η διάκριση είτε καταρτίζοντας γενική ρήτρα ίσης μεταχείρισης ενώπιον του νόμου (...) ».

37.- Στο Ψήφισμά του υπ' αριθ. 1536 (2007) σχετικά με το HIV / AIDS στην Ευρώπη, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (« PACE ») επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της να καταπολεμήσει κάθε μορφή διάκρισης κατά των ατόμων που ζουν με HIV / AIDS:

« 9. Υπογραμμίζοντας ότι η πανδημία HIV / AIDS είναι ταυτοχρόνως ιατρική, κοινωνική και οικονομική έκτακτη ανάγκη, η Συνέλευση καλεί τα Κοινοβούλια και τις Κυβερνήσεις των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης :

1. να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι, οι πολιτικές και οι πρακτικές τους σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο του HIV / AIDS, ειδικότερα τα δικαιώματα στην εκπαίδευση, στην εργασία, στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, στην προστασία και στην πρόσβαση στην πρόληψη, θεραπεία, περίθαλψη και βοήθεια

2. να προστατεύσουν τα άτομα που ζουν με HIV / AIDS από κάθε μορφή διάκρισης τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα (...) »

38.- Στη Σύστασή της R (93) 6 της 18^{ης} Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τις σωφρονιστικές και εγκληματολογικές πτυχές του ελέγχου των μεταδοτικών νοσημάτων και ειδικότερα του AIDS και των συναφών προβλημάτων υγείας στη φυλακή, η Επιτροπή Υπουργών σημείωσε τα εξής :

« Η Επιτροπή Υπουργών, δυνάμει του άρθρου 15.β του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης,
(...)

Έχοντας επίγνωση του μεγέθους της πρόκλησης που εκπροσωπούν για τις υπεύθυνες του σωφρονιστικού ιδρύματος αρχές για την ανάπτυξη δράσεων πρόληψης και την ιατρική, ψυχολογική και κοινωνική παρακολούθηση των ατόμων που έχουν προσβληθεί από τον ιό HIV

Πεπεισμένη για την αναγκαιότητα θέσπισης ευρωπαϊκής στρατηγικής για την καταπολέμηση της μόλυνσης από τον ιό HIV στον τομέα των φυλακών ·

(...)

Συνιστά στις Κυβερνήσεις των Κρατών μελών :

- να διασφαλίσουν ότι οι αρχές και οι διατάξεις που ορίζονται στο Παράρτημα της Σύστασης και που καταρτίζονται υπό το φως των σημερινών γνώσεων να βρουν πρακτική εφαρμογή στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές υγείας σε σωφρονιστικό περιβάλλον, με στόχο την καταπολέμηση της μόλυνσης από τον ιό HIV και τις άλλες μεταδοτικές νόσους

- να διασφαλίσουν την ευρύτερη δυνατή διάδοση της σύστασης αυτής, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε όλα τα άτομα και τους οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή της πολιτικής υγείας σε σωφρονιστικό περιβάλλον, καθώς και σε όλους τους επαγγελματίες της δικαιοσύνης και οργανισμούς που ασχολούνται με την πολιτική πρόληψης των εγκλημάτων και τις εγκληματολογικές πτυχές του ελέγχου των μεταδοτικών νόσων.

Παράρτημα στη Σύσταση αριθ. R (93) 6

I. Σωφρονιστικές Πτυχές

-Γενικές αρχές

1.- Φαίνεται απαραίτητο και επείγον να καθοριστεί, σε κάθε Κράτος, πολιτική σχετική με την καταπολέμηση του HIV / AIDS στις φυλακές

Η πολιτική αυτή πρέπει να αναπτυχθεί σε στενή συνεργασία με τις εθνικές υγειονομικές αρχές και να ενσωματωθεί σε ευρύτερη πολιτική που αποσκοπεί στην καταπολέμηση των μεταδοτικών ασθενειών στις φυλακές.

Θα πρέπει να προωθηθούν μέθοδοι και διαδικασίες για την πρόληψη της μόλυνσης από τον ιό HIV / AIDS σε σωφρονιστικά ιδρύματα.

Η εκπαίδευση και η πληροφόρηση σε θέματα υγείας, που έχουν σχεδιαστεί προς όφελος όλων των κρατουμένων και του προσωπικού, πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των σωφρονιστικών πολιτικών.

2.- Ο συστηματικός έλεγχος υγείας που πραγματοποιείται προς όφελος εκείνων που εισέρχονται στο περιβάλλον της φυλακής πρέπει να προβλέπει μέτρα για την ανίχνευση παρεμπιπτόντων νοσημάτων, συμπεριλαμβανομένων των λοιμωδών νόσων που δύνανται να αντιμετωπιστούν, ειδικότερα της φυματίωσης.

Ο έλεγχος αυτός της υγείας είναι, εξάλλου, η ευκαιρία δράσης εκπαίδευσης στον τομέα της υγείας ώστε να ευαισθητοποιηθούν οι κρατούμενοι έναντι της δικής τους υγείας.

(...)

4.- Οι κρατούμενοι θα πρέπει να επωφελούνται, σε κάθε στάδιο της λοίμωξης με HIV / AIDS, από την ίδια ιατρική και ψυχοκοινωνική θεραπεία με εκείνη που παρέχεται σε άλλα μέλη της κοινότητας. Θα πρέπει, γενικά, να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας ισοδύναμες με εκείνες της κοινότητας.

Η ανάπτυξη συνεργασίας με εθνικά ή περιφερειακά συστήματα υγείας θα διευκόλυνε την ιατρική περίθαλψη των οροθετικών ή των προσβεβλημένων από AIDS κρατουμένων, καθώς και την ιατρική παρακολούθησή τους κατά την είσοδο και μετά την απόλυση.

5.- Η ιατρική περίθαλψη, η ψυχολογική υποστήριξη και η κοινωνική παρακολούθηση που επιτρέπουν την ένταξή τους μετά την επιβολή της ποινής πρέπει να οργανώνονται για τους οροθετικούς κρατούμενους.

6.- Πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια ενημέρωσης, τόσο στο προσωπικό των σωφρονιστικών ιδρυμάτων όσο και στους κρατουμένους, για να διασφαλιστεί η γνώση τους σχετικά με τους τρόπους μετάδοσης του HIV, καθώς και την τήρηση των κανόνων υγιεινής και τις

προφυλάξεις για την μείωση του κινδύνου μόλυνσης κατά την διάρκεια της κράτησης και μετά την απόλυσή τους.

Οι υγειονομικές και σωφρονιστικές αρχές πρέπει να προσπαθούν να παρέχουν πληροφορίες και, εάν είναι απαραίτητο, εξατομικευμένες συμβουλές σχετικά με ανασφαλείς πρακτικές.

Είναι επιθυμητό να διατίθεται ενημερωτικό υλικό στους κρατούμενους σε γλώσσα την οποία δύνανται να κατανοήσουν και, εάν είναι απαραίτητο, να λάβουν υπ' όψιν το πολιτιστικό τους υπόβαθρο.

(...)

9.- Δεδομένου ότι δεν είναι απαραίτητα μέτρα διαχωρισμού και απομόνωσης, καθώς και περιορισμοί στις δραστηριότητες εργασίας, αθλητισμού και αναψυχής όσον αφορά τα οροθετικά άτομα στην κοινότητα, η ίδια στάση πρέπει να υιοθετηθεί έναντι των οροθετικών κρατουμένων (...)

10.- Οι κρατούμενοι πρέπει να επωφελούνται από εγκαταστάσεις υγιεινής σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα, διαθέσιμες σε όλους τους σχετικούς τομείς των σωφρονιστικών ιδρυμάτων.

11.- Όλα τα απαραίτητα μέσα για την τήρηση των κανόνων υγιεινής πρέπει να τίθενται στη διάθεση του προσωπικού των φυλακών και των κρατουμένων..

12.- Οι οροθετικοί κρατούμενοι πρέπει να επωφελούνται από ιατρική παρακολούθηση και συμβουλευτική κατά την διάρκεια της παραμονής τους στη φυλακή, ειδικότερα κατά την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων.

(...) ».

39.- Στην έκθεσή της που συντάχθηκε μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα από την 4^η έως την 16^η Απριλίου 2013, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) δήλωσε ότι δεν υπήρχε δικαιολογία της δημόσιας υγείας για την απομόνωση κρατουμένων για το μόνο λόγο ότι είναι οροθετικοί. Ωστόσο, δεδομένης της κατάστασης που επικρατεί στις

ελληνικές φυλακές, που χαρακτηρίζεται από σοβαρό υπερπληθυσμό, κακές συνθήκες υγιεινής, απουσία ιατρικού απορρήτου και υψηλό βαθμό προκατάληψης έναντι των οροθετικών, θα μπορούσε να γίνει δεκτό αυτοί να τοποθετούνται χωριστά υπό συνθήκες ευνοϊκές για την υγεία και την καλή διαβίωσή τους.

40.- Κατά την επίσκεψή της από τις 14^η έως την 23^η Απριλίου 2015, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) διαπίστωσε ότι περίπου 50 κρατούμενες συνέχισαν να είναι τοποθετημένες στο νοσοκομείο των φυλακών, ενώ 47 είχαν τοποθετηθεί σε δύο ορόφους στην τρίτη πτέρυγα των Γυναικείων Φυλακών Κορυδαλλού, όπου οι συνθήκες, από άποψη υγιεινής και χώρου, ήταν πολύ καλύτερες από ό,τι στο νοσοκομείο της φυλακής. Ωστόσο, όσον αφορά το καθεστώς κράτησης, αυτές οι κρατούμενες δεν είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες ή να εργασθούν, αλλά περνούσαν έως και τέσσερις ώρες την ημέρα σε κοινόχρηστους χώρους της πτέρυγας ή στο κελί τους.

41.- Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) συνέστησε στις Ελληνικές αρχές να εφαρμόσουν ενημερωτικό πρόγραμμα για το προσωπικό και τους κρατούμενους σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους και ειδικότερα τον HIV. Συνέστησε, επίσης, να εκδοθούν σαφείς οδηγίες, για να διασφαλιστεί ότι οι οροθετικοί κρατούμενοι αντιμετωπίζονται ισότιμα με τους άλλους κρατούμενους και επωφελούνται από το ίδιο καθεστώς κράτησης. Οι οροθετικοί κρατούμενοι δεν πρέπει να τοποθετούνται σε απομόνωση, εφόσον οι συνθήκες στα κελιά της απομόνωσης δεν είναι οι ίδιες με εκείνες των κανονικών κελιών και οι κρατούμενοι αυτοί δεν απολαμβάνουν το ίδιο φάσμα δραστηριοτήτων με τους άλλους κρατούμενους.

2.- Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών

42.- Στο Ψήφισμά της υπ' αριθ. 1995 / 44, σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο του ιού της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας και του συνδρόμου επίκτητης ανοσοανεπάρκειας, που ενεκρίθη την 3^η Μαρτίου κατά την 53^η συνεδρίασή της, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι οι διακρίσεις λόγω HIV ή AIDS, πραγματικές ή υποτιθέμενες, απαγορεύθηκαν από τα υφιστάμενα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ότι ο όρος «οποιαδήποτε άλλη κατάσταση» σε άρθρα σχετικά με τη μη διάκριση σε διεθνή κείμενα που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα εδύνατο να ερμηνευθεί ότι περιλαμβάνει θέματα υγείας, συμπεριλαμβανομένου του HIV ή του AIDS.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΜΕΜΟΝΟΜΕΝΩΣ ΚΑΙ ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 14 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ.

43.- Οι προσφεύγουσες παραπονιούνται ότι είχαν υποβληθεί σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση λόγω των γενικών συνθηκών κράτησής τους στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας και της έλλειψης φροντίδας προσαρμοσμένης στην κατάσταση της υγείας τους. Παραπονιούνται, επίσης, για διάκριση απέναντί τους λόγω της «γκετοποίησης και του στιγματισμού τους» στη φυλακή ως κρατουμένων που έχουν προσβληθεί από τον ιό HIV. Επικαλούνται τα άρθρα 3 και 14 της Σύμβασης, τα οποία έχουν ως εξής :

Άρθρο 3.-

« Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθῇ εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς ».

Άρθρο 14.-

« Η χρήση των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως ».

A.- ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

44.- Σημειώνοντας ότι οι αιτιάσεις αυτές δεν είναι προδήλως αβάσιμες ή απαράδεκτες για άλλο λόγο που αναφέρεται στο άρθρο 35 της Σύμβασης, το Δικαστήριο τις κρίνει παραδεκτές

B.- ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

45.- Στις παρατηρήσεις τους, οι προσφεύγουσες επαναλαμβάνουν πανομοιότυπα τα παράπονα που εξέφρασαν στην προσφυγή τους προς τον εισαγγελέα επόπτη της φυλακής βάσει του άρθρου 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Επικαλούνται τους όρους κράτησης οροθετικών κρατούμενων, όπως διαπιστώθηκαν από την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, ειδικότερα στις Φυλακές Κορυδαλλού, κατά τις επισκέψεις της από την 4^η έως την 16^η Απριλίου 2013 και από την 14^η έως την 23^η Απριλίου 2015 (βλ. παραγράφους 38 - 40 άνωθεν). Επικαλούνται, επίσης, άλλα διεθνή κείμενα, όπως η Σύσταση 1116 (1989) και το Ψήφισμα υπ' αριθ. 1536 (2007) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. παράγραφοι 36 - 37 άνωθεν) και το Ψήφισμα υπ' αριθ. 1995 / 44 της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (βλ. παράγραφος 41 ανωτέρω), καθώς και την προαναφερομένη απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *MARTZAKΛΗΣ* και άλλοι.

46.- Η Κυβέρνηση παραπέμπει στην εκδοχή της σχετικά με τις γενικές συνθήκες κράτησης στη φυλακή και υπογραμμίζει ότι αυτές

ήταν ικανοποιητικές και δεν υπερέβαιναν το όριο ανοχής για να χαρακτηρισθούν ως απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση. Η τοποθέτηση των προσφευγουσών στον ίδιο θάλαμο και στην ίδια πτέρυγα της φυλακής είχε επιβληθεί για εύλογους και αντικειμενικούς λόγους και είχε ως στόχο να τους εξασφαλίσει καλύτερες συνθήκες κράτησης, καλύτερη φροντίδα και καλύτερη προστασία εν' όψει της ασθένειάς τους.

47.- Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι η παρούσα υπόθεση διαφοροποιείται από την προαναφερθείσα υπόθεση *MARTZAKΛΗΣ και άλλοι*. Στην τελευταία υπόθεση, οι προσφεύγοντες ήταν οροθετικοί, οι οποίοι δεν είχαν ανάγκη να τοποθετηθούν σε απομόνωση, για να αποφύγουν την μόλυνση. Εν προκειμένω, μόνο οι προσφεύγουσες *MAKULAYE* και *ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ* ήταν οροθετικές, ενώ οι άλλες είχαν ήδη δηλώσει την ασθένεια. Επιπλέον, ο θάλαμος των προσφευγουσών βρισκόταν σε πτέρυγα, όπου υπήρχαν άλλες κρατούμενες που δεν ήταν οροθετικές. Κατά συνέπεια, ουδεμία « γκετοποίηση » πραγματοποιήθηκε σε συγκεκριμένη πτέρυγα της φυλακής.

2.- Εκτίμηση του Δικαστηρίου

48.- Σε ό,τι αφορά τις γενικές αρχές της νομολογίας του στο θέμα αυτό, το Δικαστήριο παραπέμπει στην προαναφερομένη απόφαση *MARTZAKΛΗΣ και άλλοι* §§ 64 – 66.

49.- Σχετικά με την εφαρμογή των αρχών αυτών εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ως ακολούθως :

α.- Γενικές συνθήκες κράτησης

50.- Κατ' αρχήν, όσον αφορά τις γενικές συνθήκες κράτησης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι τα επιχειρήματα των διαδίκων αποκλίνουν πολύ όσον αφορά τον ικανοποιητικό τους χαρακτήρα. Επιπλέον, ουδείς εθνικός ή διεθνής θεσμός δημοσίευσε έκθεση χρονολογικά κοντά στην εποχή των γεγονότων σχετικά με τις συνθήκες

κράτησης που ισχύουν στις Φυλακές της Θήβας. Για να λάβει την απόφασή του, το Δικαστήριο στηρίζεται στις ακόλουθες διαπιστώσεις, τις οποίες θεωρεί ότι αποδείχθηκαν, επειδή δεν αμφισβητήθηκαν από τις προσφεύγουσες

- οι προσφεύγουσες τοποθετήθηκαν ανά οκτώ στον ίδιο θάλαμο επιφανείας 80 m², εξοπλισμένο με επαρκή αριθμό κρεβατιών, καρεκλών, τραπεζιών, ντουλαπιών, κομοδίνων, ντους και τουαλετών. Ο προσωπικός τους χώρος ήταν, επομένως, επαρκής και οι προσφεύγουσες δεν διαμαρτυρήθηκαν για τις λοιπές πτυχές των συνθηκών κράτησής τους.

- ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι συνθήκες σχετικά με τη θέρμανση και το ζεστό νερό στο θάλαμο και με την διατροφή των προσφευγουσών ήταν ανεπαρκείς, όπως εκείνες ισχυρίζονται – παράπονα, που, όπως επισημαίνει το Δικαστήριο, δεν ενισχύονται από οιοδήποτε αντικειμενικό στοιχείο εκτός των δικών τους ισχυρισμών – σε συνέχεια της προσφυγής τους προς τον εισαγγελέα επόπτη, οι αρχές της φυλακής εγκατέστησαν στο θάλαμο ηλεκτρική θέρμανση και θερμοσίφωνα και τους παρείχαν βελτιωμένη διατροφή σε σύγκριση με αυτή που προβλεπόταν για τις λοιπές κρατούμενες

- οι προσφεύγουσες μπορούσαν βγουν από το θάλαμο για περίπατο στην αυλή της πτέρυγας τους, η οποία είχε διαστάσεις 500 m², δύο ώρες το πρωί και δύο ώρες το απόγευμα

- σε αντίθεση με τις λοιπές κρατούμενες, οι προσφεύγουσες έλαβαν χλωρίνη για την απολύμανση του δωματίου τους και σε εκείνες που δεν είχαν επαρκή οικονομικά μέσα, δόθηκαν δωρεάν προϊόντα προσωπικής υγιεινής.

51.- Το Δικαστήριο καταλήγει, συνεπώς, στο συμπέρασμα ότι οι γενικές συνθήκες κράτησης σχετικά με τους προσφεύγοντες ήταν ικανοποιητικές στις Φυλακές της Θήβας.

β.- Ισχυρισμός για «γκετοποίηση και στιγματισμό»

52.- Δεύτερον, όσον αφορά τον ισχυρισμό «γκετοποίησης», το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγουσες τοποθετήθηκαν όλες μαζί σε θάλαμο στην πτέρυγα Β' της φυλακής, όπου στεγάζονταν, επίσης, και άλλες κρατούμενες. Από μόνο του και ελλείψει άλλων στοιχείων τα οποία δεν ανέφεραν οι προσφεύγουσες, το γεγονός ότι τοποθετήθηκαν μαζί δεν αποδεικνύει οιαδήποτε πρόθεση των αρχών των Φυλακών να τις τοποθετήσουν σε κατάσταση διαχωρισμού. Κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, είναι λογικό να συναχθεί το συμπέρασμα ότι αυτή η συγκέντρωση στον ίδιο θάλαμο, αλλά σε μια πτέρυγα που στεγάζε και άλλες κρατούμενες, επιδίωκε λόγους αποτελεσματικότητας στη διαχείριση της ομάδας των προσφευγουσών, καθώς και, γενικότερα, στο σύνολο της Φυλακής.

53.- Από την άποψη αυτή, η παρούσα υπόθεση διαφοροποιείται από την υπόθεση *MARTZAKΛΗΣ* και άλλοι, στην οποία οι προσφεύγοντες, οι οποίοι ήταν οροθετικοί, αλλά δεν δήλωσαν την ασθένεια, περιορίστηκαν με όλους τους άλλους οροθετικούς της φυλακής στην ψυχιατρική κλινική της φυλακής. Αντιθέτως, εν προκειμένω, δύο προσφεύγουσες ήταν οροθετικές και οι άλλες είχαν ήδη δηλώσει την ασθένεια. Η διασπορά τους σε διαφορετικά κελιά και θαλάμους θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της αίσθησης ανησυχίας των άλλων κρατουμένων, κάτι που μπορεί να είναι κατανοητό σε κλειστό μέρος όπως αυτό της φυλακής.

54.- Το Δικαστήριο σημειώνει, επιπλέον, ότι οι προσφεύγουσες έβγαιναν όπως και οι άλλες κρατούμενες ταυτόχρονα στην αυλή της φυλακής και μοιράζονταν με αυτές τις άλλες κρατούμενες τον καταψύκτη της φυλακής που προοριζόταν γι' αυτές, και αυτό, παρά τις διαμαρτυρίες, που αυτή η κοινή χρήση μπορεί να υποκινήσει (προαναφερθείσα παράγραφος)

55.- Κατά συνέπεια και μετά από μια συνολική εξέταση των προαναφερθέντων στοιχείων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η συγκέντρωση των προσφευγουσών, ακόμη και αν υποτεθεί ότι θα

μπορούσε να χαρακτηριστεί ως διαφορετική μεταχείριση των προσφευγουσών σε σχέση με τις λοιπές κρατούμενες, επιδίωκε θεμιτό σκοπό και αποτελούσε υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης μέσο που έχει εύλογη σχέση αναλογικότητας με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

γ.- Ιατρική περίθαλψη

56.- Τρίτον, όσον αφορά την ιατρική περίθαλψη, το Δικαστήριο σημειώνει εξ' αρχής ότι η Κυβέρνηση προσκόμισε ενώπιόν της ογκώδη φάκελο που περιέχει αντίγραφα μεγάλου αριθμού ιατρικών εκθέσεων, αποτελεσμάτων ιατρικών εξετάσεων και συνταγών φαρμάκων, που καταρτίστηκαν κατά την περίοδο κράτησης των προσφευγουσών. Ακόμα και εάν δεν είναι σε θέση να κρίνει την ιατρική συνάφεια αυτών των εξετάσεων και συνταγών, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι πρόκειται για εξετάσεις που σχετίζονται με την παθολογία από την οποία υποφέρουν οι προσφεύγουσες.

57.- Επιπλέον, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι τόσο στην προσφυγή τους προς τον εισαγγελέα επόπτη της φυλακής όσο και στις παρατηρήσεις τους ενώπιον του Δικαστηρίου, οι προσφεύγουσες δεν παραπονιούνται ειδικότερα για την ανεπάρκεια της φαρμακευτικής τους αγωγής ή για την άρνηση των αρχών να τους παρέχουν την ιατρική βοήθεια που χρειάζονται ως ασθενείς με HIV. Περιορίζονται να υποστηρίξουν ότι, λόγω της ασθένειάς τους, η φυλακή δεν ήταν το κατάλληλο μέρος για να κρατηθούν εκεί και ότι θα έπρεπε είτε να μεταφερθούν σε νοσοκομείο είτε να απολυθούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 110^A του Ποινικού Κώδικα. Ακόμα κι αν ορισμένες από αυτές, όπως για παράδειγμα οι προσφεύγουσες ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ και ΝΙΚΟΛΙ, παραπονέθηκαν για καθυστέρηση στη χορήγηση της θεραπείας τους, η καθυστέρηση αυτή ήταν σε κάθε περίπτωση μικρής διάρκειας (παράγραφος 11 ανωτέρω).

58.- Το Δικαστήριο θεωρεί ότι ούτε η ζωή ούτε η υγεία των κρατουμένων τέθηκαν σε κίνδυνο καθ' όλη την διάρκεια της κράτησής τους στις Φυλακές της Θήβας και ότι οι αρχές δεν παρέβησαν την υποχρέωσή τους να τους παρέχουν ιατρική βοήθεια σύμφωνα με τις απαιτήσεις της κατάστασης της υγείας τους.

δ.- Συμπέρασμα

59.- Το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει παραβίαση του άρθρου 3 μόνο του ή σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης των προσφευγουσών.

II.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΥΣΩΝ

60.- Οι προσφεύγουσες παραπονιούνται ότι δεν είχαν στη διάθεσή τους αποτελεσματική προσφυγή μέσω της οποίας θα μπορούσαν να διατυπώσουν τις αιτιάσεις δυσaráσκείας του άρθρου 3 σε ό,τι αφορά τις προϋποθέσεις κράτησης και την ιατρική αγωγή αυτών. Επικαλούνται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής :

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίαι παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και εάν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων τους».

61.- Οι προσφεύγουσες επικαλούνται αποφάσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις *ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ* κατά *Ελλάδος* (υπ' αριθ. 50765 / 11, 13 Νοεμβρίου 2014), *ΚΑΛΑΝΤΙΑ* κατά *Ελλάδος* (υπ' αριθ. 48684 / 15, 6 Οκτωβρίου 2016) και *ΜΑΡΤΖΑΚΛΗΣ* και άλλοι, για

να υπενθυμίσουν ότι το Δικαστήριο κατέληξε ότι οι προσφυγές, οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα (προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου της Φυλακής) και 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (προσφυγή στον εισαγγελέα επόπτη της φυλακής) δεν είναι αποτελεσματικές. Παραδέχονται ότι εάν συνεπεία της προσφυγής τους βάσει του άρθρου 572, είδαν μικρή βελτίωση σε ορισμένες συνθήκες κράτησης, αυτή δεν ήταν επαρκής για να αποκαταστήσει τα προβλήματα, τα οποία αντιμετώπιζαν στη φυλακές, και τα οποία απειλούσαν την ζωή τους.

62.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει αντιθέτως, ότι οι προαναφερόμενες προσφυγές είναι αποτελεσματικές. Επιβεβαιώνει ότι με την από 19 Ιουλίου 2017 αναφορά των Φυλακών της Θήβας, την οποία προσεκόμισε, καθώς και από τους προσωπικούς ιατρικούς φακέλους των προσφευγουσών, προκύπτει ότι αυτές υπέβαλαν προσφυγές με διαφορετικά προσωπικά αιτήματα, τόσο στο συμβούλιο της φυλακής όσο και στον εισαγγελέα επόπτη, τα οποία αυτοί απεδέχθησαν σε ορισμένες περιπτώσεις.

A.- ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

63.- Διαπιστώνοντας ότι η προσφυγή δεν είναι εμφανώς αβάσιμη, δυνάμει του άρθρου 35 § 3^α) της Συμβάσεως και ότι δεν προσκρούει σε λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B.- ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

64.- Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η διαπίστωση παραβίασης ετέρας διατάξεως της Συμβάσεως δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 13 (*Sergey Denisov κατά Ρωσίας*, υπ' αριθ. 21566 / 13, § 88, 8 Οκτωβρίου 2015 και οι αναγραφόμενες αναφορές). Εν προκειμένω, μολονότι το Δικαστήριο απεφάνθη, τελικώς, τη μη

παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης (βλ. προαναφερόμενη παράγραφος 45), δεν θεώρησε ότι η αιτίαση των προσφευγουσών, εν προκειμένω, δεν ήταν, κατ' αρχήν, υπερασπίσιμη (προαναφερόμενη παράγραφος 53 και επομ.). Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό μόνο αφού εξέτασε το βάσιμο της υποθέσεως. Ως εκ τούτου, θεωρεί ότι οι προσφεύγοντες προέβαλαν υπερασπίσιμη αξίωση στο πλαίσιο του άρθρου 13 της Σύμβασης.

65.- Στο στάδιο αυτό, το Δικαστήριο θεωρεί χρήσιμο να υπενθυμίσει, επιπλέον, τις σχετικές αρχές εφαρμογής του άρθρου 13 σε θέματα συνθηκών κράτησης, όπως αναφέρονται πρόσφατα στην απόφαση *Ulemek κατά Κροατίας* (υπ' αριθ. 21613 / 16, §§ 71 - 74, 31 Οκτωβρίου 2019). Έτσι, τα « προληπτικά » μέτρα και αυτά « αντισταθμιστικής » φύσης πρέπει να συνυπάρχουν συμπληρωματικώς. Όταν ο προσφεύγων κρατείται υπό συνθήκες αντίθετες με το άρθρο 3 της Σύμβασης, η καλύτερη δυνατή λύση είναι η άμεση παύση της παραβίασης του δικαιώματος ώστε ο προσφεύγων να μην υποστεί απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση. Επιπλέον, όποιος έχει υποστεί κράτηση, η οποία προσβάλλει την αξιοπρέπειά του πρέπει να δύναται να λάβει αποζημίωση για την παραβίαση που υπέστη.

66.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η καλύτερη επιλογή θα ήταν η σύσταση ειδικής αρχής υπεύθυνης για την εποπτεία των χώρων κράτησης. Πράγματι, μια τέτοια αρχή είναι καλύτερα σε θέση να παρέχει ταχεία αποτελέσματα (*Ananyev και άλλοι κατά Ρωσίας*, υπ' αριθ. 42525/07 και 60800 / 08, § 215, 10 Ιανουαρίου 2012). Για να είναι αποτελεσματική η προσφυγή ενώπιον αυτής της αρχής, η εν λόγω αρχή πρέπει (α) να είναι ανεξάρτητη από τις αρχές που είναι υπεύθυνες για το σωφρονιστικό σύστημα, (β) να εγγυάται την αποτελεσματική συμμετοχή των κρατουμένων στην εξέταση των παραπόνων τους, (γ) να εξετάζει τα παράπονα των κρατουμένων με άμεσο και επιμελή τρόπο, (δ) να διαθέτει ευρύ οπλοστάσιο νομικών εργαλείων για την εξάλειψη των προβλημάτων που δημιουργούν τα παράπονα αυτά, και (ε) να δύναται να εκδίδει

δεσμευτικές και εκτελεστές αποφάσεις (*Ananyev και άλλοι*, προαναφερθείσα, §§ 214 - 216). Η προσφυγή αυτή θα πρέπει επίσης να επιτρέπει τον γρήγορο τερματισμό της φυλάκισης υπό συνθήκες αντίθετες με το άρθρο 3 της Σύμβασης. Άλλη πιθανή επιλογή θα ήταν η θέσπιση προληπτικής προσφυγής ενώπιον δικαστικής αρχής. Το εναγόμενο Κράτος δύναται είτε να δημιουργήσει νέο μηχανισμό, είτε να προσαρμόσει την υπάρχουσα προσφυγή ενώπιον του ανακριτή. Το ενδεχόμενο αρμόδιο δικαστικό όργανο θα πρέπει να έχει την εξουσία να διατάσσει τις σωφρονιστικές αρχές σε συγκεκριμένες ενέργειες αποκατάστασης, ικανές να βελτιώσουν όχι μόνο την κατάσταση του καταγγέλλοντος αλλά και αυτή των άλλων κρατουμένων.

67.- Όσον αφορά τις αντισταθμιστικές προσφυγές σε θέματα κακών συνθηκών κράτησης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το βάρος της απόδειξης που επιβάλλεται στους διαδίκους δεν πρέπει να είναι υπερβολικό. Οι κρατούμενοι ενδέχεται να κληθούν να αποδείξουν ότι υπάρχει τουλάχιστον φαινομενική κατάσταση παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης και να παρασχεθούν εύκολα προσβάσιμα αποδεικτικά στοιχεία, για παράδειγμα λεπτομερής περιγραφή των γεγονότων για τα οποία παραπονιούνται, δηλώσεις συγκρατουμένων, ή παράπονα απευθυνόμενα στις σωφρονιστικές και εποπτικές αρχές και τις αντίστοιχες απαντήσεις τους. Επομένως, εναπόκειται στις εθνικές αρχές να αντιμετωπίσουν αυτούς τους ισχυρισμούς. Όσον αφορά τις διαδικαστικές εγγυήσεις, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η αγωγή του κρατουμένου πρέπει να αποφασισθεί εντός εύλογου χρονικού διαστήματος και ότι οι κανόνες που διέπουν αυτήν την αγωγή πρέπει να είναι σύμφωνοι με την αρχή της ευθυδικίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Οι κανόνες σχετικά με τα δικαστικά έξοδα δεν πρέπει να επιβαρύνουν υπερβολικά τον κρατούμενο, του οποίου εκδικάζεται η προσφυγή. Επιπλέον, εάν το εθνικό δίκαιο επιβάλλει την υποχρέωση απόδειξης ότι η συμπεριφορά αυτών των υπευθύνων ή συγκεκριμένων αρχών ήταν παράνομη κατά την έννοια του εθνικού δικαίου, αυτή η

προϋπόθεση δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο για την αξίωση χορήγησης αποζημίωσης λόγω παραβίασης της Σύμβασης. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εν προκειμένω ότι οι κακές συνθήκες κράτησης δεν είναι απαραίτητα το αποτέλεσμα παραλείψεων συγκεκριμένων αξιωματούχων, αλλά συχνότερα προέρχονται από πιο περίπλοκους παράγοντες. Τέλος, το ποσό της επιδικασθείσας αποζημίωσης για ηθική ζημία δεν πρέπει να είναι παράλογο σε σχέση με τα ποσά που επιδικάζονται από το Δικαστήριο σε παρόμοιες υποθέσεις (*Ananyev και άλλοι, προαναφερθείσα, §§ 228 - 230*). Η διαπίστωση του ασυμβίβαστου των συνθηκών κράτησης με τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης δημιουργεί, από μόνη της, ισχυρό τεκμήριο, ότι ο εν λόγω κρατούμενος υπέστη ηθική ζημία (*Ananyev και άλλοι, προαναφερθείσα, § 229*).

68.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι σε αρκετές υποθέσεις που αφορούν συνθήκες κράτησης στις φυλακές, παρ' όλο που διαπίστωσε ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης μεμονωμένα, διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 3 (*ΠΙΛΛΗΗΣ και άλλοι κατά Ελλάδος, υπ' αριθ. 5574 / 16, § 65, 17 Μαΐου 2018, D.M. κατά Ελλάδος, υπ' αριθ. 44559 / 15, §§ 42 - 45, 16 Φεβρουαρίου 2017, Singh και άλλοι κατά Ελλάδος, υπ' αριθ. 60041 / 13, §§ 62 - 64, 19 Ιανουαρίου 2017, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ και άλλοι κατά Ελλάδος, υπ' αριθ. 69781 / 13, §§ 57 - 59, 28 Ιανουαρίου 2016, ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, προαναφερθείσα, § 51*). Στις υποθέσεις αυτές, το Δικαστήριο θεώρησε ότι στο μέτρο που οι ενδιαφερόμενοι ισχυρίζονται ότι επηρεάστηκαν προσωπικά από τις συνθήκες κράτησης στη φυλακή, οι προαναφερόμενες προβλεπόμενες στα άρθρα 6 και 572 προσφυγές δεν θα είχαν καμία χρησιμότητα. Στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις, εξ' άλλου, οι προσφυγές των ενδιαφερομένων που υπεβλήθησαν ειδικότερα με βάση το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δεν είχαν προκαλέσει κάποια απάντηση από τον αρμόδιο εισαγγελέα.

69.- Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγουσες διέθεταν προληπτική προσφυγή ικανή να επιτρέψει την βελτίωση των συνθηκών κράτησής τους και της οποίας έκαναν χρήση : την προσφυγή στον εισαγγελέα επόπτη της φυλακής με βάση το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Βεβαίως, η προσφυγή αυτή επέτρεψε την βελτίωση αυτών των συνθηκών, ειδικότερα με την εγκατάσταση θερμοσίφωνα και ηλεκτρικών θερμαντικών σωμάτων στο θάλαμό τους και την παροχή γευμάτων καλύτερης ποιότητας και μεγαλύτερης ποσότητας. Ωστόσο, ο εισαγγελέας δεν έδωσε οποιαδήποτε απάντηση στα υπόλοιπα παράπονα των προσφευγουσών που περιέχονται στην προσφυγή του, που του κατέθεσαν, ενώ, λόγω του καθήκοντός του, ο εισαγγελέας είναι το άτομο που είναι καλύτερα σε θέση να εξετάσει εάν αυτά τα παράπονα αντιστοιχούσαν στην πραγματική κατάσταση που επικρατεί στη φυλακή και να προσπαθήσει να την αποκαταστήσει, ειδικότερα σε ό,τι αφορά την κατάσταση της υγείας των προσφευγουσών και την αντιστοιχία αυτής της κατάστασης με τη ζωή της φυλακής.

70.- Συνεπώς, το Δικαστήριο δεν βλέπει κανένα λόγο να απομακρυνθεί στην περίπτωση αυτή από την προηγούμενη πάγια νομολογία του αναφορικά με τον πραγματικό χαρακτήρα της προληπτικής προσφυγής, είτε, εν προκειμένω, το προαναφερθέν άρθρο 572.

71.- Σχετικά με την αντισταθμιστική προσφυγή, η μόνη προσφορά από την οικεία έννομη τάξη στις προσφεύγουσες είναι η αγωγή αποζημίωσης κατά του Κράτους βάσει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Εκτός από το γεγονός ότι η άσκηση μιας τέτοιας αγωγής προϋποθέτει να αποδειχθεί με βάση την παράλειψη του Κράτους, παρανομία κατά την έννοια του ελληνικού δικαίου, θεωρήθηκε από το Δικαστήριο πραγματική μόνο όταν χρησιμοποιείται μετά την απόλυση του ενδιαφερομένου και όχι κατά τη διάρκεια της κράτησης, επειδή στερείται του προληπτικού χαρακτήρα κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου (βλ. μεταξύ πολλών

άλλων, *ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ και άλλοι κατά Ελλάδα*, υπ' αριθ. 69781 / 13, § 39, 28 Ιανουαρίου 2016, *ΠΑΤΡΙΚΗΣ και άλλοι κατά Ελλάδα*, υπ' αριθ. 50622 / 13, § 37, 28 Ιανουαρίου 2016, *ADIELE και άλλοι κατά Ελλάδα*, 29769 / 13, §§ 34 - 35, 25 Φεβρουαρίου 2016, *ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ και άλλοι κατά Ελλάδα*, υπ' αριθ. 34083 / 13, §§ 50 - 51, 25 Φεβρουαρίου 2016, *ΚΑΓΙΑΣ κατά Ελλάδα*, υπ' αριθ. 36442 / 15, § 37, 30 Ιουνίου 2016, και *ΠΙΛΛΗΣ και άλλοι κατά Ελλάδα*, υπ' αριθ. 5574 / 16, § 44, 17 Μαΐου 2018).

72.- Εν κατακλείδι, ούτε η προληπτική προσφυγή, ούτε η αντισταθμιστική προσφυγή που προσφέρονται στις προσφεύγουσες δύνανται να θεωρηθούν πραγματικές κατά την έννοια της προαναφερθείσας νομολογίας *Ulemek*.

73.- Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο διαπιστώνει εν προκειμένω παραβίαση του άρθρου 13

III.- ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 14 ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΥΣΩΝ, ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΟΡΙΣΤΙΚΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟΛΥΣΗΣ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΥΓΕΙΑΣ

74.- Ορισμένες από τις προσφεύγουσες, οι οποίες εν προκειμένω είχαν τεθεί σε προσωρινή κράτηση ή είχαν καταδικασθεί μόνο πρωτοδίκως, θεωρούν εαυτούς θύματα διαφορετικής μεταχείρισης αντίθετης προς το άρθρο 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Σύμβασης στο σημείο που δεν μπορούσαν να επωφεληθούν από τις διατάξεις του άρθρου 110^A του Ποινικού Κώδικα, ενώ οι λοιπές που είχαν καταδικασθεί με απόφαση του εφετείου, μπορούσαν να επικαλεσθούν αυτό το άρθρο. Προς στήριξη των επιχειρημάτων τους, βασίζονται στις αποφάσεις *MARTZAKΛΗΣ και άλλοι* (προαναφερθείσα § 55) και *Gülay Cetin κατά Τουρκίας* (κατά. Τουρκία (αρ. 44084/10, 5 Μαρτίου 2013).

75.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι υπάρχει πραγματική προσφυγή μέσω της οποίας οροθετικός, ο οποίος κρατείται προσωρινώς, δύναται να ζητήσει αποφυλάκιση, έτσι ώστε να μην υφίσταται οιαδήποτε διάκριση μεταξύ των οροθετικών καταδικασθέντων σε πρώτο βαθμό και των οροθετικών, οι οποίοι κρατούνται προσωρινώς. Η διαφορετική ρύθμιση της κατάστασης εκείνων που έχουν καταδικαστεί και εκείνων που βρίσκονται σε προφυλάκιση και η πρόβλεψη διαφορετικών προσφυγών για καθεμία από αυτές τις κατηγορίες δεν συνιστά διαφορετική μεταχείριση αντίθετη με το άρθρο 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Σύμβασης, επειδή αφορά δύο διαφορετικές κατηγορίες κρατουμένων.

76.- Όσον αφορά τις γενικές αρχές της νομολογίας του εν προκειμένω, το Δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση *Gülay Çetin* (προαναφερθείσα, §§ 126 - 133).

77.- Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη προβλέπει διαφορετική ποινική μεταχείριση ατόμων που έχουν προσβληθεί από τον ιό HIV, διακρίνοντας πολλές καταστάσεις.

78.- Πρώτον, όσον αφορά τους καταδίκους, γίνεται διάκριση μεταξύ εκείνων που έχουν δηλώσει την ασθένεια και εκείνων που είναι οροθετικοί. Οι πρώτοι δύνανται να επωφεληθούν από τις διατάξεις του άρθρου 110^A του Ποινικού Κώδικα και αποφυλακίζονται μόλις διαπιστωθεί αυτή η κατάσταση από το συμβούλιο εφετών (παράγραφος 27 άνωθεν). Οι δεύτεροι υπάγονται στο άρθρο 105 του Ποινικού Κώδικα και δύνανται να προσβλέπουν σε απόλυση μόνο εάν έχουν εκτίσει μέρος της ποινής τους, ανάλογα με τη φύση της ποινής (παράγραφος 28 άνωθεν).

79.- Δεύτερον, γίνεται διάκριση όσον αφορά τους κρατούμενους, οι οποίοι έχουν καταδικασθεί πρωτοδίκως και στους οποίους το δικαστήριο αποφάσισε να μην δώσει ανασταλτικό αποτέλεσμα στην έφεση. Σε αυτήν την περίπτωση, τα άτομα που δήλωσαν την

ασθένεια δύνανται να επωφεληθούν από τις διατάξεις του άρθρου 110^Α. Εκείνοι που είναι μόνο οροθετικοί, εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 497 § 8 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και δύνανται να επωφεληθούν από την αποφυλάκιση, εάν το δικαστήριο κρίνει ότι η συνεχιζόμενη κράτησή τους υπάρχει κίνδυνος να τους προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στην υγεία τους (παράγραφος 29 άνωθεν).

80.- Τρίτον, οι κρατούμενοι υπό προσωρινή κράτηση δύνανται να ζητήσουν αναστολή της κράτησής τους για λόγους υγείας βάσει του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως προκύπτει από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων. (παράγραφοι 30 - 31 άνωθεν).

81.- Όσον αφορά την εφαρμογή των προαναφερθεισών διατάξεων στις υποθέσεις των προσφευγουσών, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το άρθρο 110^Α του Ποινικού Κώδικα εφαρμόστηκε από το συμβούλιο εφετών στις προσφεύγουσες ARHIPOVA, NIKOLH και TINGO, οι οποίες κρατούνται και οι τρεις λόγω καταδίκης και οι οποίες έχουν ήδη δηλώσει την ασθένεια (παράγραφοι 4, 6 και 8 άνωθεν). Οι προσφεύγουσες ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ και MWASENGA, κρατούμενες επίσης λόγω καταδίκης, αλλά οι οποίες ήταν μόνο οροθετικές **κατά τον κρίσιμο χρόνο**, απολύθηκαν επίσης βάσει αντιστοίχως του άρθρου 105 του Ποινικού Κώδικα και του άρθρου 19 του υπ' αριθ. 4242 / 14 νόμου, που αφορά φορείς του συνδρόμου επίκτητης ανοσοανεπάρκειας (παράγραφοι 5 και 7 άνωθεν).

82.- Ως εκ τούτου, όσον αφορά τις εν λόγω προσφεύγουσες, το Δικαστήριο ουδεμία διαφορετική μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 14 διακρίνει.

83.- Όσον αφορά την προσφεύγουσα ΔΙΚΑΙΟΥ, οροθετική, η οποία κρατήθηκε προσωρινώς για ένα έτος, απολύθηκε αφού το Εφετείο Δωδεκανήσου την καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης με αναστολή (παράγραφος 3 άνωθεν). Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η εν λόγω προσφεύγουσα, ως προσωρινώς κρατηθείσα, θα μπορούσε να είχε

αναφέρει την κατάσταση της υγείας της εκείνη τη στιγμή και να ζητήσει, ανάλογα με τη σοβαρότητα αυτής της κατάστασης, την αναστολή της κράτησης, βάσει του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και της σχετικής νομολογίας των ελληνικών δικαστηρίων (παράγραφοι 30 - 31 άνωθεν). Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν άσκησε τέτοια προσφυγή. Επομένως, η κατάστασή της διαφέρει από εκείνη της προσφεύγουσας στην προαναφερθείσα υπόθεση *Gülay Çetin*, στην οποία ο εθνικός νομικός μηχανισμός απέκλειε τους προσωρινώς κρατούμενους από το όφελος των μέτρων απόλυσης.

84.- Επομένως, αυτό το μέρος της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο, σύμφωνα με το άρθρο 35 § 3 (α) και το άρθρο 4 της Σύμβασης.

IV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

85.- Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης :

« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση ».

A.- Ζημία

86.- Οι αιτούντες διατυπώνουν τις αξιώσεις τους ως εξής :

« Υλική ζημία

Οι προσφεύγουσες δεν προβάλλουν αξιώσεις στο Δικαστήριο για υλική ζημία, αλλά επιθυμούν να δικαιωθούν, εάν το επιθυμούν, αποζημίωση για τη ζημία αυτή στο μέλλον ενώπιον των ελληνικών αρχών. Πιο συγκεκριμένα και εν συντομία, οι προσφεύγουσες ζητούν σχετικώς, για κάθε παραβίαση των δικαιωμάτων τους υπό τα

άρθρα 1, 2, 3, 5, 6 § 2, 8, 13 και 14 της Σύμβασης τα ακόλουθα ποσά : ΔΙΚΑΙΟΥ : 24.000 ευρώ (EUR), ΝΙΚΟΛΗ : 25.000 ευρώ (EUR), ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ : 18.000 ευρώ (EUR), ΑΡΗΠΟΒΑ : 23.000 ευρώ (EUR), ΜWASENGA : 39.000 ευρώ (EUR), ΤΙΝΓΟ : 36.000 ευρώ (EUR)

Ηθική βλάβη

Οι προσφεύγουσες θα επιθυμούσαν να τονίσουν ότι συνεχίζοντας την παρούσα προσφυγή και υπολογίζοντας τις αξιώσεις τους, δεν θα δύνανται πλέον να προσφύγουν ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων αργότερα για να αξιώσουν ηθική βλάβη (...) ».

Ζητούν επίσης αυτά τα ποσά να καταβληθούν απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό που υποδεικνύει η εκπρόσωπός τους.

87.- Η Κυβέρνηση σημειώνει την αντίφαση των προσφευγουσών στην παρουσίαση του αιτήματός τους, η οποία συνίσταται στην ασάφεια ως προς το υπόλοιπο ασαφής και ως προς το περιεχόμενό της, ήτοι του ισχυρισμού τους σχετικά με την υλική ζημία που υπέστησαν και τονίζει την απουσία αιτιώδους συνδέσμου με τις φερόμενες παραβιάσεις. Όσον αφορά την ηθική ζημία, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η διαπίστωση παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή ικανοποίηση.

88.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε παραβίαση μόνο του άρθρου 13 της Σύμβασης. Κατά συνέπεια, θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να καταβληθεί σε κάθε προσφεύγουσα το ποσό των 2.000 EUR ως ηθική βλάβη.

B.- Έξοδα και Δικαστική δαπάνη

89.- Οι προσφεύγουσες ζητούν από κοινού το ποσό των 14.000 EUR για έξοδα και δικαστική δαπάνη, με το οποίο ισχυρίζονται ότι επιβαρύνθηκαν ενώπιον των εθνικών αρχών και ενώπιον του Δικαστηρίου. Διευκρινίζουν ότι ο χρόνος εργασίας που αφιερώθηκε από την εκπρόσωπό τους στην υπόθεσή τους είναι περίπου 180 ώρες. Ζητούν,

επίσης, τα ποσά να καταβληθούν απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό που υποδεικνύει η εκπρόσωπός τους

90.- Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι τα έξοδα που υποβλήθηκαν ενώπιον των εθνικών αρχών δεν έχουν αιτιώδη σχέση με τις φερόμενες παραβιάσεις. Όσον αφορά τα δικαστικά έξοδα στα οποία υπεβλήθησαν για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν κάποιο δικαιολογητικό. Εν πάση περιπτώσει, η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το ποσό που ζητήθηκε είναι υπερβολικό και ότι, εάν το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να χορηγηθεί αποζημίωση για το λόγο αυτό, αυτή δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό των 500 EUR.

91.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση των εξόδων και των δικαστικών δαπανών με βάση το άρθρο 41 προϋποθέτει, ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επιπλέον, εύλογα ως προς το ύψος των επιτοκίων τους (*IATPIΔΗΣ κατά Ελλάδος* (GC), υπ' αριθ. 31107 / 96, § 54, ΕΔΔΑ 2000 – XI). Εν προκειμένω, σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν τιμολόγιο σε ό,τι αφορά τα πραγματοποιηθέντα από αυτούς έξοδα. Ως εκ τούτου, απορρίπτει τις αξιώσεις τους για τον λόγο αυτό (βλ. επίσης σχετικά την απόφαση *ΚΟΥΡΕΑΣ και άλλοι κατά Ελλάδος*, υπ' αριθ. 30030 / 15, § 106, 18 Ιανουαρίου 2018).

Γ.- Τόκοι υπερημερίας

92.- Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να βασίσει τα επιτόκια των τόκων υπερημερίας στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ,
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΩΣ**

1. *Κηρύττει* τις αιτιάσεις που αφορούν τα άρθρα 3 μεμονωμένως ή σε συνδυασμό με το άρθρο 14 και 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 σε ό,τι αφορά τις συνθήκες κράτησης στις Γυναικείες Φυλακές της Θήβας παραδεκτές και το επιπλέον της προσφυγής απαράδεκτο.
2. *Αποφαίνεται* ότι υφίσταται παραβίαση του άρθρου 3 μεμονωμένως ή σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της Σύμβασης σε ό,τι αφορά τις συνθήκες κράτησης
3. *Αποφαίνεται* ότι υφίσταται παραβίαση του άρθρου 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Σύμβασης σε ό,τι αφορά τις συνθήκες κράτησης
4. *Αποφαίνεται* :
 - i. Ότι το Εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλλει σε κάθε προσφεύγουσα εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης το ποσό των 2.000 EUR (δύο χιλιάδες ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος, για ηθική ζημία
 - ii. Ότι από την λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξηθεί με απλό επιτόκιο ίσο με το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που εφαρμόζεται κατά την περίοδο αυτή, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.
5. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.

Συνετάγη στα γαλλικά, μετά κοινοποιήθηκε εγγράφως την 16^η Ιουλίου 2020, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Abel CAMPOS Ksenija Turkovic
Γραμματέας Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αρ.	Ονοματεπώνυμο	Έτος γέννησης	Υπηκοότητα
1	Λουκία ΔΙΚΑΙΟΥ	1984	Ελληνική
2	Evgenia ARHIPOVA	1979	Ρωσική
3	Makylaye MWASENGA	1980	Τανζανίας
4	Ηλιάνα ΝΙΚΟΛΗ	1988	Ελληνική
5	Δέσποινα ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ	1967	Ελληνική
6	Marian TINGOU ή NTIEDUWAA	1966	Ρουάντας

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου γαλλικού εγγράφου
Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου